

**SOSIAL-İQTİSADI DƏYİŞİKLİKLƏRİN İNFORMASIYA TƏMİNATINDA
KİTABXANALARIN ROLU**

Bu gün bəşər tarixi özünün elə bir mərhələsinə qədəm qoymuşdur ki, “Berlin divarı” kimi dəmir pərdələr, sərhədlər, insan hüquqları demokratik idarəetmə və azad bazar iqtisadiyyatı kimi müasir tufanların qarşısında tab gətirmir. Kütləvi zorakılıq, işgəncə, sosial-siyasi hüquqsuzluq kimi antiinsani təzahürləri Nuhun gəmisini belə xilas edə bilmir. Dünyanın müxtəlif guşələri arasında məsafəni qısaldan sürətli xəbərləşmə - İnternet şəbəkəsi müxtəlif irqli, cinsli insanların ünsiyyətini asanlaşdırır, onlara yaşadıkları cəmiyyətin digərləri ilə müqayisə etmək imkanı verir. Ünsiyyət və yaxın təmas qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq və tərəfdaşlığın başlanğıcını qoyur.¹

Bütün bunlar, əlbəttə, bəşəriyyətin əzəli arzusunu – yaşadığı planetdə bənzər cəmiyyət quruculuğunu unutmur. Qarşısına “vətəndaş”, “azad” və s. kimi sözlərin artırıldığı müasir ictimai-siyasi quruluş antik dövrdən başlayaraq uzun bir yol keçmişdir və bu yolun sonu hələ də görünmür.

Müasir dövrdə vətəndaş cəmiyyətini mümkün edən amil azad və bərabər hüquqlu vətəndaşların, müstəqil, təmsilçi fərdin, özəl təbəqənin mövcudluğudur. Çünki vətəndaş cəmiyyəti əsas etibarilə elə bir mühitdir ki, orada konkret şəxs –ehtiyaclarına, şıltaqlıqlarına və fiziki ehtiyaclarına tabe olan fərd – bu məqsədlərə nail olmağa çalışır. Bu o səhnədir ki, orada bir özəl şəxs öz məqsədlərini gerçəkləşdirmək istəyir. Vətəndaş cəmiyyəti o səhnədir ki, orada Hegelin təbirincə azad, taleyini özü müəyyənləşdirən fərd öz ehtiyaclarının və şəxsi müstəqilliyinin əvəzinin ödənilməsi üçün iddialarını irəli sürür.²

Beləliklə, vətəndaş cəmiyyətində qarşılıqlı münasibət, şəxsi fərdlər kimi daxil olan sosial iştirakçıları fərqləndirə biləcək dərəcədə seçilən ictimai mühitdir. Özəl sfera olmayan yerdə, ictimai sfera yoxdur. Çünki onlardan hər birinin məna kəsb etməsi üçün mütləq dialektik vəhdətdə mövcud olmalıdır.

Global informasiyalaşdırılmış vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdığı müasir şəraitdə tərbiyədə, təhsildə dünyagörüşün, vətəndaşlıq hissinin yaranmasında mənəviyyatın, milli ənənələrin qorunub saxlanması kitabxanaların rolu getdikcə artır. Ümumiyyətlə, kitabxanaların tarixinə nəzər saldıqda, orada toplanan materiallarda dünyada meydana çıxan mütərəqqi ideyaların inkişaf prosesi və onların tədricən tam həyata keçirilməsi kimi meyillər diqqəti cəlb edir³. Burada hər iki tərəf siyasi, iqtisadi, intellektual tarixlə və ayrı-ayrı görkəmli şəxsiyyətlərlə sıx bağlıdır. Bu baxımdan kitabxanalar tarixi dövrlərə uyğun olaraq müxtəlif tiplərə ayrılır. Yəni, onlar antik, xristian, orta əsr, intibah dövrü kitabxanaları kimi adlanır.

IV əsrdə mövcud olan antik kitabxana Platon və Aristotelin məktəblərinin dinləyicilərinə xidmət edən elmi və fəlsəfi kitabların toplandığı yerdə formalaşmışdır. Antik kitabxanalarda oxu zalı, təntənəli hadisələri qeyd etmək üçün gözəl bəzədilmiş geniş otaq və kitab fondu üçün xüsusi sahələr var idi. Kitabxana, eyni zamanda, həm tədqiqat aparmağa, həm də şənəlməyə xidmət edirdi. Bu model sonralar Şərqdən Qərbə doğru sirayət etmiş, bu tip kitabxanalar əvvəl şəxsi, sonralar isə kütləvi kitabxanalarda öz əksini tapmışdır.

İlk böyük xristian kitabxanası yepiskop Noli tərəfindən təşkil edilmiş və orada yunan, latın və xristian ədəbiyyatından ibarət üç hissəli tədris prosesləri və dini xidmətlər həyata keçirilmişdir.

Orta əsr kitabxanaları isə əvvəl kilsə, sonra isə monastır kitabxanası kimi fəaliyyət göstərmişdir. Burada yunan, latın mətnlərinin surətləri və Şərqdən gətirilmiş 600-ə qədər əlyazmaları toplanırdı.

XIII əsrdən saray kitabxanaları, XIV əsrdən isə şəhər kitabxanaları yaranmağa başlanmışdır.

İntibah dövrü kitabxanaları özünün kütləvilik xarakteri ilə seçilirdi. Burada antik, xristian, orta əsr dövrlərinin tədqiqatları toplanır, elmi-mədəni, bədii-estetik məqsədlərə xidmət edirdi.

XV əsrin ortalarında kitab nəşrinin meydana çıxması kitabxanalara çox böyük təsir göstərdi. Kitabxanaların fondu gözlənilməz dərəcədə artdı.

XIX əsrdən kitabxanalar sahəsində yeni konsepsiya yarandı: kitabxanalar dövlət tərəfindən himayə edilməli, ona uyğun hüquqi sənədlər hazırlanmalı, nəşrlər milli kitabxanalarda toplanmalıdır. Beləliklə, XIX əsr kitabxana tarixində dövlət kitabxanalarının təşkil edilməsilə yadda qaldı. Müasir dövrün kitabxanaları nəinki fondlarının tərkibinə görə, həm də müxtəlif ölkələrin kitabxanaları ilə əməkdaşlığına görə beynəlxalq aspektdə inkişaf edir. Müasir kitabxana elmi axtarışların və ümumi mədəniyyətin alətinə çevrilir. O, dövrün sosial tendensiyalarına daha çox məruz qalır və cəmiyyətin geniş kütləsinin maarifləndirilməsinə, həyatın müxtəlif sferasında qloballaşdırma proseslərinə xidmət edir.

2000-ci ilin 22 iyulunda "Böyük səkkizlik" ölkələrinin liderləri tərəfindən "Qlobal informasiya cəmiyyətinin Okinaviya xartiyası" qəbul edilmişdir³. Burada göstərilir ki, XXI əsrdə cəmiyyətin formalaşmasına təsir göstərən ən vacib amillərdən biri informasiya-kommunikasiya texnologiyalarıdır. Onların inqilabi təsiri insanların həyat tərzinə, onların iş və təhsillərinə, həmçinin hökumət ilə vətəndaş cəmiyyətinin qarşılıqlı münasibətində özünü göstərir. Sənəddə təsdiq edilmişdir ki, bu prosesdə istisnasız olaraq bütün insanlar qlobal informasiya cəmiyyətinin üstünlüklərindən istifadə etmək imkanına malik olmalıdır. Bütün bunlara necə nail olmalı? Bu imkanların realizəsinə kim köməklik göstərəcəkdir? Bu kimi suallar öz cavabını aparıcı mütəxəssislərdən və dövlət məmurlarından gözləyir.

Bu problem bütün dünya birliyi, o cümlədən Azərbaycan Respublikası üçün də xüsusilə aktualdır. Hörmətli Prezidentimiz İlham Əliyev cənablarının qarşıya qoyduğu sosial-iqtisadi inkişaf proqramları tələb edir ki, respublikanın bütün iqtisadiyyatı intensiv surətdə inkişaf etsin. Bu isə öz növbəsində müxtəlif idarə və təşkilatlar, biznes sahəsi müəssisələri, bələdiyyələr və s. tərəfindən müxtəlif elm sahələrinə aid informasiya sorğularının mütəşəkkil surətdə artmasına

gətirib çıxarır. Ona görə respublika iqtisadiyyatının inkişafına lazımi informasiya xidməti göstərmək üçün aktuallaşdırılmış bilik bazaları əsasında cəmiyyətdə mövcud olan təhsil sistemi, idarəetmə və istehsal mexanizmi innovasiya yolu ilə köklü şəkildə dəyişdirilməlidir. Eyni zamanda açıq informasiya məkanı yaradılmalıdır. Belə ki, dövlətdən və inzibati-ərazi bölgüdən asılı olmayaraq hər bir şəxs dünya informasiya məkanında sistemləşdirilmiş bilik bazalarından sərbəst və operativ istifadə edə bilsin. Bu baxımdan biliklərin idarə edilməsi xüsusi diqqət mərkəzində olmalıdır.

Biliklərin idarə edilməsi yeni biliklərin formalaşması və yaranması üçün informasiya mühitinin yaradılması, mövcud biliklərin aşkar edilməsi və alınması proseslərinin özündə birləşdirilməsi deməkdir. Yəni, biliklərin idarə edilməsi gizli biliklərin aşkarlanması kimi mürəkkəb proseslərin idarə edilməsi kimi başa düşülməlidir.

Biliklərin idarə edilməsi kitabxana-biblioqrafiya işçiləri üçün perspektiv texnologiyadır. Kitabxanaçılar sənədlərdə mövcud olan bilikləri toplayır, istifadəyə verir və mühafizə edir. Onlar bilik saxlayıcılarını təşkil və idarə edir, lazımi informasiyanın axtarışı ilə məşğul olur. Şəxsi bilik və bacarıqlarından istifadə edərək yeni professional bilikləri yaradır.

Informasiyaları qiymətləndirmək, analiz və sintez etmək kimi bacarıqları imkan verir ki, oxuculara daha keyfiyyətli xidmət göstərsin. Bu cəhətlərinə görə bir sıra xarici ölkə mütəxəssisləri bilik cəmiyyətində kitabxanaçıların liderliyi məsələsini diqqətə çatdırırlar. 1998-ci ildən bu mövzu Kitabxana Assosiasiyalarının Beynəlxalq Federasiyasının (İFLA) sessiyalarında da özünəməxsus yer tutmuşdur¹. Öz ixtisas biliklərini idarə etmək üçün kitabxana işçilərinə lazım olan yeni funksiyalara aşağıdakılar daxildir:

1. gizli biliklərin aşkar edilməsi;
2. biliklərin idarə edilməsi üçün infrastrukturların yaradılması;
3. təşkilat daxilində açıq və gizli biliklərin identifikasiyası;
4. biliklərin aktuallığının müəyyən edilməsi;
5. bütövlükdə öz müəssisəsinin və sahəsinin intellektual kapitalının idarə edilməsi və s.

Bu funksiyaların həyata keçirilməsinə isə aşağıdakılar stimül verir:

1. Kitabxanaların nüfuzunu yeni texnika və texnologiyaların tətbiqi və işçilərin daim dəyişməkdə olan şəraitlə uyğunlaşması;
2. Kitabxanaçıların, mütəxəssislərin informasiya tələbatlarının operativ yerinə yetirmək üçün müəssisənin intellektual kapitalının formalaşdırılması;
3. Kitabxanalarda biliklərin qarşılıqlı istifadəsi və mühafizəsi;
4. Əməkdaşların biliklərinin durmadan artırılması və s.

Qlobalaşdırılmış cəmiyyətdə dövlətin, hər bir şəxsin hökm və iradəsi, fikir və düşüncəsi inzibati-amirlik üsullarına deyil, mövcud bilik resurslarına, kollektiv fikir və düşüncə tərzinə, kollektiv qərarların qəbul edilməsinə əsaslanmalıdır. Bu, informasiyanın biliyə çevrilərək bütün fəaliyyət sferasında istifadəsidir. Biliyin emalı bir tərəfdən cəmiyyətin tarixi inkişaf müddətində toplanmış informasiya ehtiyatlarının intellektual təhlili və sintezinə, digər tərəfdən, cari

informasiyaların intellektuallaşdırma səviyyəsinin daha da artmasına əsaslanmalıdır. Yüksək intellektual biliyin mənimsənilməsi nəticəsində dərin ixtisas biliyinə və optimal qərar qəbuletmə keyfiyyətlərinə malik olan təbii intellektlər yetişdirilir və onlar ilk növbədə enerji, maddə və əmək tutumu az olan yeni dizaynlı və keyfiyyətli məhsul istehsal edirlər.

Sosial baxımdan informasiya cəmiyyəti vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması zəminində yaradılır. Vətəndaş cəmiyyəti şəxsiyyətin hüquq və azadlığının, sərbəst düşüncə tərzinin, bütün növ informasiyalardan açıq istifadə imtiyazının, vətəndaş həmrəyliyinə bərqərar olduğu bir cəmiyyətdir⁴. Əbəs deyil ki, aparıcı Avropa dövlətləri vətəndaş cəmiyyətini müəyyən qədər formalaşdırdıqdan sonra informasiyalaşdırılmış cəmiyyətə keçirlər. MDB ölkələrində hər iki proses paralel şəkildə, lakin ləng həyata keçirilir.

Bütün fəaliyyət sahələrinin informasiyalaşdırılmasına hərtərəfli kömək göstərmək informasiyalaşdırılmış cəmiyyətin kitabxanalara sosial sifarişinin baş xəttini təşkil edir. Bu mürəkkəb problemin həlli kitabxanaların ilkin mərhələdə informasiya resurs mərkəzləri kimi formalaşdırılması problemini qarşıya qoyur. İnformasiya resurs mərkəzləri indiki kitabxanalardan onunla fərqlənir ki, burada sənəd informasiyaları yüksək texnologiyalar əsasında toplanır, onların intellektual emalı, mühafizəsi və operativ milli və dünya informasiya məkanında yayılması təşkil edilir. İnformasiya resurs mərkəzlərinin formalaşdırılması isə bir neçə mərhələdən ibarətdir⁵. İlkin mərhələdə beynəlxalq təcrübələri əsas götürərək, milli çərçivədə sənədləşdirilmiş informasiya məkanının subyektləri (kitabxanalar, arxivlər, nəşriyyatlar, biblioqrafik idarələr, informasiya mərkəzləri və s.) üçün vahid hüquqi və maliyyə mexanizmi, normativ-texniki sənədlər sistemi (məsələn, standartlar, normalar, təlimatlar) qarşılıqlı şəkildə uyğunlaşdırılmış metod, vasitə və texnologiyalar işlənilir və hazırlanır. Bu baza əsasında ayrı-ayrı kitabxanalar üçün avtonom avtomatlaşdırılmış sistemlər, ilk növbədə maşınla oxunan elektron kataloq, məlumat bazası, elektron kitabxanalar yaradılır.

İkinci mərhələdə sənədləşdirilmiş informasiya məkanının bütün subyektlərinin qüvvələri əlaqələndirilir, lokal kompüter şəbəkələrinin serverləri bazasında, müasir kompüter və telerabitə texnologiyalarının geniş tətbiqi əsasında idarələrarası (məsələn, kooperativ şəbəkə) və milli əhatəli informasiya şəbəkəsi təşkil edilir. Bu mərhələdə informasiyanın şəbəkə emalı metodları, vasitələri və texnologiyaları, mübadilə protokolları və sənədlərin elektron göndərişi və s. proseslər reallaşdırılır və informasiya mübadiləsində maliyyə məsələləri həll edilir.

Üçüncü mərhələdə intellektual informasiya texnologiyalarının və sistemlərinin dünyəvi miqyasda nailiyyətləri öyrənilir və bu əsasda vahid milli konsepsiya və proqram hazırlanır. Konsepsiya və proqram əsasında milli informasiya məkanının hüquqi subyektlərinin fəaliyyət sahələri və ya həmin sahələrin problem istiqamətləri üzrə cari və retroinformasiyalardan aktual biliklərin aşkarlanmasının-formalaşdırılmasının və təqdimatının təcrübi metodları, vasitələri və texnologiyaları işlənilir. Bu əsasda ekspert sistemləri və bilik bazaları⁶ yaradılır və vahid dinamik əlaqədə inteqrasiya edilir. Məhz kitabxana, özündə humanitar mənəvi başlanğıcla bilik və informasiyanın yayılmasının aktiv funksiyasını birləşdirən daimi sosial institut kimi bu missiyanı

yerinə yetirə bilər. Kitabxana Assosiasiyaları və Müəssisələrinin Beynəlxalq Federasiyası (İFLA) informasiya cəmiyyəti üzrə Ümumdünya Sammitinin növbəti toplantısına hazırlıq çərçivəsində bu fikirləri ictimai şüurda təsdiq etdirməyə çalışaraq 2001-ci ilin 3-5 noyabrında Cenevrədə “Kitabxana-informasiya cəmiyyətinin ürəyidir” adlı konfrans keçirdi⁷. İFLA belə hesab edir ki, dünyada mövcud olan kitabxana şəbəkəsi daha çox hazırlıqlı və ona görə də daha əhəmiyyətli infrastrukturadır və informasiyalaşdırma proseslərini daha yüksək səviyyədə intensivləşdirməyi bacarır.

İnformasiyalaşdırma siyasətinin milli əsasının yaradılması üçün kitabxanaların inkişafı dövlət səviyyəsində həll edilməlidir. Yaradılan informasiya cəmiyyətində kitabxanalar öz daimi yerini tapmalıdır. Xüsusən qlobal informasiya cəmiyyətinin yaradıldığı indiki şəraitdə elmin, biliklərin cəmiyyətin bütün fəaliyyət sahələrinə çatdırılmasında kitabxanalar həlledici rol oynayır. Bütün iqtisadi sahələrin inkişafında innovasiya yolu aparıcı yer tutduğu kimi, kitabxanaların fəaliyyətində də belə inkişafa geniş imkanlar yaranmalıdır.

İnnovasiya fəaliyyəti müasir dünyanın inkişafının vacib faktorlarından biridir. Bu onunla əlaqədardır ki, qlobal miqyasda sənayeləşmiş cəmiyyət informasiya cəmiyyətinə keçid dövrünü yaşayır. İnnovasiya prosesləri həmçinin müxtəlif reform və yenidənqurma zamanı daha çox aktivləşir ki, bu da bizim müasir cəmiyyətimiz üçün çox xarakterikdir. Bunun nəticəsində bir tərəfdən yeni tələblər, digər tərəfdən isə onların yerinə yetirilməsi üçün yeni şəraitlər meydana gəlir, İnnovasiya prosesi kitabxanaların fəaliyyətinə də daxil olmuş, onun gələcək inkişafının istiqamətlərini müəyyənləşdirmişdir.

Kitabxanalarda innovasiya fəaliyyəti elə bir prosesdir ki, o, kitabxanaların müasir dövrün tələblərinə cavab verə biləcək keyfiyyət dəyişikliklərinə nail olsun. Bununla belə, bu dəyişikliklər, yeniliklər öz sistemliyi və vahidliyi ilə başqa innovasiya proseslərindən fərqlənir. Odur ki, geniş miqyaslı və keyfiyyətə kompleks yeniliklərin həyata keçirilməsi üçün kitabxanalarda innovasiya fəaliyyətinin inkişaf problemləri tədqiq edilməlidir. Müasir dövr üçün belə tədqiqat üç istiqamətdə yerinə yetirilməlidir:

1. Kitabxanaların innovasiya inkişafının nəzəri-metodoloji əsasları;
2. İnnovasiya proseslərinin idarə edilməsi;
3. Kitabxanaların innovasiya inkişafı üçün şərait və maddi-texniki baza.

Bu istiqamətlər geniş miqyasda tədqiq edilmədiyindən onlar haqqında qısa xülasə verilməsi yerinə düşərdi. Yəni, kitabxanaların innovasiya inkişafı proqnozlaşdırılmış innovasiya proseslərinin səbəb-nəticə hesabı ilə əlaqələndirən bazaya əsaslanmalıdır.

Kitabxana kimi mürəkkəb bir sistemdə innovasiya proseslərinin nəzəri-metodoloji əsaslarının işlənilib hazırlanmasında elmin qabaqcıl nailiyyətlərindən istifadə edərək kitabxana işinin keyfiyyətinə güclü təkan verilməlidir. Bu baxımdan kitabxana işinin müxtəlif istiqamətlərində innovasiya proseslərinin inkişaf yolları müəyyənləşdirilməlidir. Odur ki, kitabxana fəaliyyətindəki dəyişiklikləri öyrənərkən və ona proqnoz verərkən milli ənənələrə diqqət yetirilməlidir. Təsadüfi

deyil ki, kitabxanaşünas alim A.İ.Priqojin tərəfindən⁸ belə bir termin –“ənənələr- innovasiyalar” termini irəli sürülmüşdür.

Hal-hazırda bütün kitabxanalarda ənənələrlə innovasiyanın qarşılıqlı əlaqəsi ideologiyanın tərkib hissəsidir. Bu hər şeydən əvvəl siyasi, iqtisadi və mədəni proseslərin qloballaşması ilə əlaqədardır ki, o da öz növbəsində cavab reaksiyası ilə, yəni özünün tarixi-etnoqrafik maraqlarının daha çox qorunması ilə cavab verir. Hal-hazırda innovasiya prosesləri qəbul edilmiş metodikaya uyğun olaraq bir-birini tamamlayan iki formada təşkil edilir.

Birinci forma ondan ibarətdir ki, innovasiya prosesində zehni əmək praktik fəaliyyət normalarına çevrilsin. Yəni, proqnoz xarakterli nəzəri biliklər irəli sürülsün. Bu zaman tədqiqat xarakterli işlər təcrübədən keçirilərək kitabxana fəaliyyətinə tətbiq edilir.

İnnovasiya proseslərinin ikinci forması kitabxanaların təşəbbüsü ilə həyata keçirilir. Praktiki cəhətdən müsbət hesab edilən iş növləri sonradan nəzəriyyəyə çevrilərək bütün kitabxanalarda tətbiq edilir (məsələn, standart, metodiki təlimat və s.). bütün bunlar innovasiya proseslərinin idarə edilməsinə gətirib çıxarır.

İnnovasiya proseslərini idarə etmək üçün kitabxana innovasiyalarına təsir göstərən xarici faktorlar da analiz edilməlidir. Bu faktorlara aşağıdakılar daxildir:

1. İnformasiya ehtiyatlarının həcmnin sürətlə artmasına gətirib çıxaran iqtisadiyyatın, siyasətin, mədəniyyətin qloballaşması;
2. Dünya informasiya məkanından qeyri məhdud formada istifadə etmək imkanının yaranması;
3. Milli mədəniyyətin qloballaşma prosesləri nəticəsində çox çətinliklə qorunub saxlanması;
4. İnformasiya cəmiyyətinin formalaşmasının perspektivləri;
5. Demokratikləşmə, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması;
6. Maarif, iqtisadiyyat, idarəetmə sistemlərində reformalar və s.

Hal-hazırda kitabxanaların innovasiya prosesləri üzrə inkişafını kompleks layihələr yaratmaq prinsipi ilə qurmaq lazımdır. Bu zaman müəyyən etmək lazımdır ki, nələr modernləşdirilməli, hansı məqsədlər üçün yollar necə müəyyənləşdirilməlidir. Bu zaman dünya miqyasında tətbiq edilən layihələr və respublikanın dövlət proqramı layihələri nəzərə alınmaqla innovasiya prosesləri tətbiq edilməlidir.

Hal-hazırda bütün kitabxanalarda innovasiya prosesləri çox sürətlə tətbiq edilir. Odur ki, bu proseslər də çox operativ sürətdə idarə edilməlidir.

Kitabxanaların innovasiya inkişafı üçün şərait və texniki baza da əsas yer tutur. Innovasiya strategiyasının inkişafı üçün əsas şərt kitabxana sahəsində müxtəlif texnologiyaların mənimsənilməsidir. Bunların içərisindən informasiya, multimedia, sosial, humanitar və idarəçilik şərtlərini ilkin şəraitə aid etmək olar. Kitabxana sahəsində bunların bir qismi həyata keçirilməkdədir. Tədricən müxtəlif funksiyalı texnologiyalar innovasiyanın inkişafının vacib

ehtiyatlarına çevrilir. Bütün bunlar kitabxanaların real imicinin formalaşmasına, nüfuzunun artmasına, ictimaiyyət tərəfindən müsbət qəbul edilməsinə gətirib çıxarır.

Ədəbiyyat

1. *Seonghee Kim. The roles of knowledge professionals for knowledge Management:(Glektronnyy resurs) / Kim Seonghee.- Rejim dostupa: URL: <http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/042-115> e. Him.*
2. *Развитие библиотек - основа национальной информационной политики // Библиотечное дело. - 2004. - № 4. - С.6-14.*
3. *Фриден Пьер. Библиотека как вместилница разума // Библиотечное дело. -2005. - №3.- С.2-7.*
4. *Шрайберг Я.Л. Основные положения и принципы разработки автоматизированных библиотечно-информационных систем и сетей.- М., 2000.- 129 с.*
5. *Rüstəmov Ə.M., Rzayeva S.R. Azərbaycanca kitabxanaların informasiyalaşdırılması: problemlər və vəzifələr // AMEA MEK. Elmi Əsərlər (Kitabxanaşünaslıq, kitabşünaslıq, ədəbiyyatşünaslıq). – Bakı, 2004. – Bur 5. – S.84-104.*
6. *Rüstəmov Ə.M. İnformatika (kitabxanaşünaslıq informatikası) : dərslik.- Bakı, 2002.- 552 s.*
7. *Seliqman A. Vətəndaş cəmiyyəti ideyası.- Bakı, 2005.- 240 s.*
8. *Инновационное развитие библиотек: концептуальный подход // Библиотековедение.- 2004.- № 2.- С. 28-30.*

Шафаг Исламова

Роль библиотек в информационном обеспечении социально-экономических преобразований

РЕЗЮМЕ

В статье освещены роль библиотек в информационном обеспечении социально-экономических преобразований. Также раскрываются развития библиотек в различных периодах, о новых функциях библиотечных работников при управлении своими профессиональными знаниями, об инновациях деятельности библиотек, их направлениях и характерных факторах влияющих инновационные процессы.

Shafag Islamova

The role of libraries in informative provision of social-economic reforms

SUMMARY

The article cover role of libraries in informative provision of social-economic reforms. Also shows development of libraries during different periods: about new functions of library workers in management of their professional knowledges, about innovation in libraries activity. Their direction and characteristic factors which influence to innovational process.